

Datum
2020-06-30

 Reg.nr
411-00165-20

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte Stockholms universitet	Huvudområde/examen Grundlärarexamen, inriktning förskoleklass och årskurs 1-3	ID-nr A-2020-03-4972
---	--	--------------------------------

Bedömning av utvalda bedömningsområden

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredsställande*

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Självvärderingen visar att grundlärarprogrammet har en genomtänkt och inarbetad struktur för hur examensmålen för studenternas ämneskunskaper och kunskaper om vetenskapsteori och forskningsmetoder ska uppfyllas. Utbildningen ger en tydlig överblick över hur förväntade studieresultat i delkurserna operationaliseras i olika undervisningsformer och examinationerna är knutna till förväntade studieresultat. Detta kommer dock inte till uttryck i de självständiga arbetena där istället en otillräcklig kännedom om forskningsmetoder och om relevant och aktuell forskning inom det valda forskningsområdet utgör uppenbara brister.

Av självvärderingen framgår att det finns ett nära samarbete mellan lärare på ämnesinstitutioner och ämnesdidaktiska institutioner, vilka bedriver ett systematiskt utvecklingsarbete för att säkra att examensmålen för studenternas färdigheter och förmågor nås. Det framgår också hur progressionen är utformad och hur lärosätet ska säkra kopplingen mellan teori och praktik i kurserna. Studenterna är dock kritiska till hur progressionen mellan olika kurser fungerar i realiteten. Avseende studenternas fördjupade förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat visar de självständiga arbetena på så stora brister att målet inte kan anses vara uppfyllt.

Studenterna får planera undervisning utifrån styrdokument och ämnes- och allmäntdidaktisk forskning och teori. I början av utbildningen och den verksamhetsförlagda utbildningen planerar och utvecklar studenterna sin undervisning med stöd av kurslärare och en handledare på den verksamhetsförlagda utbildningen för att i slutet av sin utbildning, självständigt och i samråd med andra, planera och genomföra undervisning och pedagogisk verksamhet. Detta upplägg säkerställer studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet. Studenterna framhöll att progressionen var tydligt planerad inom den verksamhetsförlagda utbildningen, men att tillämpningen är beroende av hur väl insatt handledaren på skolan är i upplägget av den verksamhetsförlagda utbildningen. Bedömargruppen anser mot denna bakgrund att kontakterna mellan lärosätet och skolorna i den verksamhetsförlagda utbildningen behöver stärkas.

Förmågan att göra bedömningar utifrån vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter tränas och examineras i flera kurser, både inom den utbildningsvetenskapliga kärnan och i den verksamhetsförlagda utbildningen. Innehållsområdet Hållbar utveckling ser dock bedömargruppen

som ett utvecklingsområde. Denna uppfattning verkar delas av lärosätet eftersom det av självvärderingen framgår att programrådet påtalat behovet av en förstärkning för att synliggöra momentet Hållbar utveckling i flera kurser i programmet samt i den verksamhetsförlagda utbildningen.

Temat Jämställdhet behandlas inte i en separat kurs utan som ett innehållsområde i flera kurser. Konkreta exempel ur olika kurser visar att behandlingen av temat inte begränsas till att enbart omfatta relationen man - kvinna, utan vidgas till ett systematiskt arbete som ger perspektiv på likabehandling som rör individnivå, institutionell nivå och samhällsnivå. Bedömarens bedömning är dock att examensmålet examineras på ett rättssäkert sätt, bland annat eftersom arbetet med jämlikhet och jämställdhet är tydligt beskrivet i de förväntade studieresultaten i den avslutande kursen i den verksamhetsförlagda utbildningen.

Lärosätet har genomfört omfattande uppföljningar och genomlysningar av programmet och detta har lett till åtgärder. Lärosätet verkar för att studenterna genomför utbildningen inom planerad studietid genom olika former av stödinsatser. Bedömarens bedömning är dock genomströmningen som ett utvecklingsområde, där lärosätet behöver göra fortsatta kartläggningar för att få underlag för vilka ytterligare åtgärder som det kan sätta in för att en ökad andel studenter ska slutföra utbildningen inom planerad tid. Sammantaget ligger utbildningens styrka i ett pågående systematiskt kvalitetsarbete. Bedömarens bedömning vill dock understryka vikten av att lärosätet konkretiserar de intentioner som kan utläsas ur självvärderingen och att dessa blir studenternas erfarenheter."

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i uppföljningen: *Tillfredsställande*

Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Samtaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Lärosäte: Stockholms universitet

Yrkesexamen: Grundlärarexamen - inriktning förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3

Mallen för åtgärdsredovisning ska användas av lärosäten vars utbildningars kvalitet har blivit ifrågasatt i UKÄ:s utbildningsutvärdering. Mallen består av de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering:

- **Förutsättningar**
- **Utformning, genomförande och resultat**
- **Studentperspektiv**
- **Arbetsliv och samverkan**

Mallen ska användas för de bedömningsområden som erhållit omdömet Inte tillfredsställande. Vilket eller vilka bedömningsområden som inte bedömts som tillfredsställande framgår av UKÄ:s beslut och bedömargruppens yttrande. För de bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande ska inte någon redovisning göras.

Instruktioner för uppföljning finns på UKÄ:s webbplats och i dokumentet *Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet* (UKÄ 2018). För information om de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering, se *Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå* (UKÄ 2016, reviderad 2018).

- Åtgärdsredovisningen indelas i enlighet med rubrikerna som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om.
- Lärosätet ombeds att först redovisa sin **analys** av bristerna och sedan en **redogörelse av de åtgärder** som genomförts i relation till bristerna.
- Lärosätet ombeds att endast fokusera på den bedömningsgrund eller del av bedömningsgrund som bedömts ha brister. Eventuella bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder som inte bedömts ha brister behöver inte redogöras för.
- De åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen ska vara genomförda och ska beskrivas så att de kan relateras till utbildningens tidigare uppläggnings.
- Åtgärdsredovisningen ska kunna stå för sig själv, dvs. den ska inte inkludera länkar. Nya eller reviderade kursplaner och utbildningsplaner bör laddas upp i UKÄ Direkt. Alla källor ska vara tillgängliga för bedömargruppen vid förfrågan.

- Om åtgärdsredovisningen relaterar till åtgärder som gäller lärar- eller handledarresurser ska tabell över personal fyllas i som bilaga till åtgärdsredovisningen.
- Redovisningen för bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat ska inte överstiga 16 000 tecken (med blanksteg), exklusive mallens rubrik och inledande text. För övriga bedömningsområden gäller max 8 000 tecken (med blanksteg) per bedömningsområde, exklusive mallens rubrik och inledande text. Mallens formgivning och marginaler ska inte ändras.
- Åtgärdsredovisningen och eventuella bilagor laddas upp och registreras i UKÄ Direkt senast det datum som angetts i UKÄ:s beslut. Se Användarmanual för UKÄ Direkt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts. Relatera till ifylld och bilagd tabell över personal om relevant.

Bedömningsområdet Förutsättningar innehåller följande bedömningsgrunder:

Personal: Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Utbildningsmiljö: Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat innehåller följande bedömningsgrunder:

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 1: visar sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen.

Mål 2: kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 3: visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevant forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet.

Mål 4: visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser samt för yrkesutövningen i övrigt.

Mål 5: visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje barns lärande och utveckling.

Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 6: visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Jämställdhet: Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och

återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Mål 1: visar sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen.

UKÄ:s bedömning och identifierade behov av åtgärder

Examensmålet uppfylls inte då nivån på de självständiga arbetena (SA) på avancerad nivå (AN) är för låg. 8 av 13 arbeten (varav 7 inom svenska) uppvisar brister i relation till examensmålet. Arbetena uppvisar svaga ämneskunskaper inom ett valt tema, otillräckliga insikter i aktuellt och relevant forsknings- och utvecklingsarbete, bristfällig analys och en svag forskningsförankring. Bedömggruppen konstaterar vidare att det inte är tydligt hur lärosätet säkerställer att ämnesdidaktik ingår i kurserna i svenska och hänvisar till att lärosätet behöver öka medvetenheten om samspelet mellan ämnesspecifika och didaktisk kompetens. Upplägget för matematikämnet inom lärosätets grundlärarutbildning framhålls som ett positivt exempel där undervisningsformer och examination samspekar, ämne och ämnesdidaktik löper parallellt i kurserna, upplägget förefaller genomtänkt, samt att ”matematikämnet [har] en starkt beskriven och medveten tanke om progression i innehållet”. Vad gäller svenskämnet konstateras att självvärderingen och intervjuerna med lärarna visar att ”det är en utmaning att svenskämnet är uppdelat på olika institutioner, men att ansatser till att öka samarbetet mellan ämnesspecifika och ämnesdidaktiska delar av programmet pågår”. Sammantaget bedömer UKÄ att ”lärosätet inte har lyckats ta ett helhetsgrepp över utvecklingsarbetet” och att lärosätet särskilt behöver ”uppmärksamma och utveckla svenskämnet för att säkra detta mål”.

Lärosätets analys

Lärosätet bedömer att det har funnits brister i upplägget av svenskämnet och i undervisningen inom SA som har påverkat möjligheten för studenterna att nå examensmålet. En ramfaktor är att Grundlärarprogrammet F-3 på Stockholms universitet byggdes ut kraftigt inom ramen för regeringens nationella utbyggnad av lärarutbildningen under åren 2015–2019. Under en relativt kort period byggdes då utbildningen ut från en volym på 90 platser (intag) per termin till nuvarande volym omfattande 145 platser (vt) respektive 150 platser (ht). Detta innebar att lärarkapaciteten inom programmet under en tid tändes till sin gräns och att handledningen för SA till viss del fick bemannas med externa handledare som inte i tillräckligt hög grad introducerades till rutinerna för handledning och mål för SA. Vad gäller SA på AN bedömer lärosätet att det även har funnits brister i de förväntade studieresultaten (FSR) och att svenskämnets upplägg har varit splittrat med mindre delkurser fördelade på tre institutioner. Detta har lett till att integreringen mellan de ämnesspecifika och de ämnesdidaktiska delarna har varit bristfällig. Lärosätet bedömer vidare att svenskkurserna har saknat en tydlig progression samt att de har innehållit för lite undervisning i och examination av aktuell forskning och relevant utvecklingsarbete. Betygskriterierna har ej i tillräcklig grad säkerställt att studenterna i sitt SA på AN uppvisar de ämneskunskaper, inbegripet insikt om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen.

Av lärosätet beslutade åtgärder

För att säkra lärarkapaciteten inom språkdidaktik har, sedan utbyggnadsfasen inleddes 2015, sex lektorer tillsvidarareanställts som handleder och examinerar självständigt arbete, varav en har

befordrats till professor. Ht 2020 tillträder även en professor i svenska med didaktisk inriktning. Lärare med fokus på undervisning för yngre åldrar har dessutom rekryterats för att bemanna kurserna i språkfärdighet och språk teori. Därutöver startade ht 2018 forskarskolan ”Lärande, undervisning och bedömning av svenska och engelska - Flerspråkighet som tillgång och utmaning - forskarskola för lärarutbildare” med bidrag från Vetenskapsrådet. Doktorandtjänster med inriktning mot språkdidaktik mot yngre åldrar har också utlysts i flera omgångar. Lärar- och handledarkapaciteten har därmed väsentligen förbättrats och motsvarar idag utbildningens behov (vilket även konstateras i bedömargruppens yttrande under bedömningsgrunden Förutsättningar).

För att åtgärda de identifierade bristerna i FSR och i svenskämnet upplägg på kursnivå har lärosätet inrättat och fastställt tre nya kursplaner i svenska för F-3 (bil. 1-3). Kurserna har omarbetats enligt matematikämnetts modell på lärosätet, med integrering av ämnesspecifikt och ämnesdidaktiskt innehåll, teoretiska och tillämpade moment samt med en tydlig progression. Även undervisningsansvaret har förändrats så att den ämnesdidaktiska institutionen (Institutionen för språkdidaktik, ISD) numera har ett helhetsgrepp över svenskämnet och har huvudansvaret för kursinnehåll, undervisning och examination. De övriga två institutionerna (Institutionen för svenska och flerspråkighet samt Institutionen för kultur och estetik) medverkar fortfarande som samarbetande institutioner och svarar för ämnesspecifik undervisning som är integrerad i kurserna. Samarbetet och helhetsgreppet säkerställs genom att de undervisande lärarna ingår i läroplan som leds av kursansvarig institution. Därutöver har också studierektor för svenska på kursansvarig institution numera ett helhetsansvar för alla tre kurserna. Kursråd sammankallas med studierektorerna på de tre institutionerna för att säkerställa kvalitetssäkringen och den övergripande progressionen. En beskrivning av samarbetet för planering, genomförande, uppföljning och kvalitetssäkring av svensk kurserna har tagits fram (bil. 4). De tidigare separata delkurserna förlagda till olika institutioner är därmed borttagna. Som exempel bestod den tidigare Svenska II (7,5 hp) av två delkurser, litteraturvetenskap (6 hp) och litteraturredaktik (1,5 hp). Den nya Svenska II har däremot integrerat ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper i en sammanhållen kurs om 7,5 hp. Ämnesdidaktiken har genomgående fått större utrymme och kopplingen till svenskämnet i skolan har tydliggjorts, bl.a. genom nya FSR, som i Svenska I (15 hp), del 1, där studenten för att få godkänt resultat ska kunna ”visa kännedom om innehåll och didaktik i svenskämnet i F-3”.

För att stärka forskningsförankringen har den nya kursen Svenska III (7,5 hp) FSR som innebär att studenterna ska kunna ”analysera och kritiskt granska språk-, läs- och skrivundervisning i F-3 utifrån ämnesdidaktiska teorier, undervisningsmetoder och -modeller, med utgångspunkt i elevers varierande språkbakgrund och andra språkliga förutsättningar” samt kunna ”värdera och tillämpa bedömnings- och kartläggningsverktyg för språk-, läs- och skrivutveckling utifrån barns varierande förutsättningar, inklusive läs- och skrivsvårigheter”. Den nya Svenska III (7,5 hp) tar också upp centrala forskningsmetoder som är relevanta för ämnesdidaktiska studier i svenska för F-3. Studenterna ska utifrån en eller flera relevanta forskningsmetoder genomföra en mindre studie om ett utvalt tema inom svenskämnet i F-3. I tidigare motsvarande kursplaner saknades FSR som explicit examinerade studentens kunskaper om forsknings- och utvecklingsarbete i svenska.

För att åtgärda bristerna i undervisning och examination av SA på AN och för att säkerställa att examensmål 1-3 uppfylls har lärosätet fastställt reviderade kursplaner (bil. 5-7) och betygskriterier (bil. 8-10). Dessutom har gemensamma, skriftliga riktlinjer (bil. 11-13) för handledning och examination av SA på AN utarbetats (se också mål 2). Samtliga dessa styrande dokument är nu likalydande, oavsett vid vilken av de tre kursansvariga institutionerna studenterna gör sina SA, och säkerställer därmed likvärdig handledning och examination. Revideringarna är beslutade och implementerade från och med vt 2020. Enligt de nya FSR ska studenterna efter avslutad kurs bland

annat kunna ”kritiskt granska aktuell ämnesdidaktisk forskning”, ”identifiera och formulera en ämnesdidaktisk problemställning med relevans för undervisning i svenska eller engelska i grundskolans år F–3” samt ”kritiskt diskutera och reflektera över studien och dess resultat i förhållande till yrkesområdet och relevant forskning inom det ämnesdidaktiska fältet”. Kraven för examination av examensmål 1 har därmed skärpts väsentligt. Övriga FSR, betygskriterier samt riktlinjer för examination av SA redovisas under examensmål 2 och 3.

Mål 2: visar kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

UKÄ:s bedömning och identifierade behov av åtgärder

Sammanlagt 10 av 13 självständiga arbeten (SA) på avancerad nivå (AN) uppvisar brister i relation till examensmålet. Kritiken rör otillräckliga kunskaper om vald metodansats, bristande metodologisk medvetenhet i design och genomförande, samt svag koherens mellan exempelvis syfte och metodansats. Bedömaregruppen hänvisar till att intervjuer med lärare och ledning visar att ett utvecklingsarbete pågår för att höja kvaliteten på SA vad gäller handledning, skriftlig återkoppling och kamratrespons, men att dessa planer inte hade tagit konkret form vid tiden för utvärderingen. UKÄ lyfter fram att studenternas kunskaper om forskningsmetoder stärks genom att en ny delkurs om forskningsmetodik (5 hp) har inkluderats i kursen Undervisning och utveckling, UVK 3. I bedömaregruppens yttrande framhålls att ”den nya kursen om forskningsmetoder är en viktig och nödvändig utvecklande åtgärd för att studenterna ska kunna uppnå detta mål, och att den tydligt behöver knytas till de ämnesdidaktiska områden där studenterna skriver sina självständiga arbeten”.

Lärosätets analys

I sin tidigare utformning har FSR och betygskriterier för kurserna i SA på AN inte innehållit explicita krav på att studenten visar kunskaper om forskningsmetoder. Betygskriterierna har inte heller varit likalydande mellan de tre kursansvariga institutionerna, vilket minskat möjligheten till likvärdig bedömning av studenternas SA. Det har även saknats gemensamma rutiner för handledning och examination, vilket ytterligare minskat förutsättningarna för likvärdighet. Studenternas kunskaper om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen har heller inte examinerats explicit i deras SA. Slutligen har studenterna inte fått tillräcklig undervisning i forskningsmetodik under utbildningen.

Av lärosätet beslutade åtgärder

Lärosätet har fastställt reviderade kursplaner (bil. 5–7) och betygskriterier (bil. 8–10) för SA på AN som är likalydande för de tre kursansvariga institutionerna. Samtliga revideringar är beslutade och implementerade från och med vt 2020. Kunskaper relaterade till examensmål 2 examineras via tre nya FSR med tillhörande betygskriterier. Studenten ska nu efter avslutad kurs kunna ”välja, beskriva och motivera teoretiska och metodologiska utgångspunkter i relation till problemställningen” (FSR 3), ”genomföra en undersökning som behandlar problemställningen och systematiskt analysera data från undersökningen samt rapportera resultatet” (FSR 4) samt ”kritiskt diskutera och reflektera över studien och dess resultat i förhållande till yrkesområdet och relevant forskning inom det ämnesdidaktiska fältet” (FSR 5). Tidigare berördes examensmålet endast delvis genom ett enda FSR: ”kunna planera, genomföra och presentera en undersökning som behandlar en [ämne]didaktisk

problemställning”. Genom FSR 3 krävs att studenten redogör för vald metod och dess teoretiska grund, och att detta knyts till studiens syfte. Enligt betygskriterierna är kravet för betyget E att ”De teoretiska och metodologiska utgångspunkterna [är] relevanta för problemställningen samt motiverade och beskrivna.” Genom FSR 4 ska studenten inte bara visa teoretisk kunskap om metoden, utan också omsätta den för datainsamling och systematisk analys av data. För betyget E måste studenten ha analyserat data systematiskt ”med hjälp av etablerade analysredskap”, samt rapporterat analyserna och resultaten ”på ett strukturerat sätt”. Bedömning av FSR 5 sker via betygskriteriet ”Studiens kvalitet och begränsningar diskuteras i förhållande till valda metoder för datainsamling och analys”. Studenten ska också kunna diskutera ”Resultatens relevans för professionen”, vilket säkerställer studentens att studenten har kunskap om den del av examensmålet som rör relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

De gemensamma riktlinjerna för handledning och examination av SA på AN som nu har beslutats av de tre kursansvariga institutionerna (bil. 11–13) betonar handledarens ansvar för att studenterna får en genomgång och diskussion ”av teoretiska utgångspunkter och forskningsmetoder som grund för den empiriska delen av arbetet” samt ”av arbetenas resultat, och hur dessa resultat kan diskuteras kritiskt i förhållande till teoretiska utgångspunkter och valda metoder”. Detta bidrar till att säkerställa att studenterna får undervisning om forskningsmetoder och deras teoretiska grunder som en del av handledningsprocessen. Av riktlinjerna framgår också att alla examinatore förväntas delta i gemensamma möten med syftet att diskutera ”bedömning av självständiga arbeten för att uppnå likvärdig bedömning”.

Redan före UKÄ-granskningen hade programmet reviderats genom inrättandet av tre större UVK-kurser (bil. 14–16). Denna förändring innebär att studenterna tidigt i utbildningen får grundläggande kunskaper i vetenskapsteori (termin 2, 2,5 hp, bil. 14), medan mer specifika kunskaper i vetenskaplig metod behandlas i slutet av programmet (termin 7, 5 hp, bil. 16). Metodkunskaperna kan därmed lättare knytas till det avslutande självständiga arbetet på termin 8 genom att de båda momenten då ligger närmare varandra i utbildningen. I den tidigare studiegången läste studenterna all vetenskapsteori och forskningsmetod (7,5 hp) under termin 5. De SA som granskades av UKÄ var även skrivna inom den gamla studiegången och dessa studenter hade därmed inte fått ta del av revideringarna.

I den nya kursen UVK 3 (22,5 hp) (bil. 16) innehåller del 3 (Vetenskapsteori och forskningsmetodik, 5 hp) ett FSR som explicit gäller kunskaper om kvantitativ och kvalitativ metod med relevans för ämnesdidaktiska studier, genom att studenten ska ha förmåga att ”självständigt redogöra för och diskutera kvantitativa och kvalitativa metoder som används i ämnesdidaktisk forskning” (FSR 4). Vidare innehåller delkursen ett FSR som examinerar studentens kunskaper avseende relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, där studenten ”självständigt och kritiskt [ska] diskutera relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för lärarprofessionen” (FSR 2). FSR 2 syftar till att ge studenterna förutsättningar att i sitt självständiga arbete och i sin kommande yrkesutövning ställa professionsrelevanta frågor och genomföra professionsrelevant utvecklings- och/eller forskningsarbete i sin yrkesutövning. För att stärka kopplingen mellan generella kunskaper i vetenskapsteori och forskningsmetoder å ena sidan, och specifika kunskaper i ämnesdidaktiska forskningsmetoder å den

andra, ges delkursen i samarbete mellan Filosofiska institutionen (som har delkursansvar) och de tre ämnesdidaktiska institutionerna (där ISD har kursansvar för UVK 3, 22,5 hp, som helhet). Samarbetet innebär att studenterna delas in i grupper utifrån det ämne de kommer att skriva sitt SA inom efterföljande termin. Studenterna undervisas och examineras av lärare från de tre ämnesdidaktiska institutionerna avseende i första hand FSR 4 och delvis även FSR 2. Vidare innebär samverkan att delkursen i sin helhet samplaneras mellan de fyra medverkande institutionerna, så att de mer generella aspekterna av vetenskapsteori och forskningsmetodik som studenterna möter kan sättas in i konkreta sammanhang.

Även kursen UVK 2 (22,5 hp) (bil. 15) har reviderats för att stärka studenternas kunskaper om vetenskapliga metoder för att studera professionsrelevanta frågor i undervisningssituationer. Bland annat har innehållet i del 1, Teorier om lärande (7,5 hp) modifierats så att kursen nu behandlar ”frågor om vad som karakteriserar ett vetenskapligt förhållningssätt i dokumentation och analys av elevers lärande och utveckling, samt metoder för datainsamling i undervisningssituationer”. I del 3 ”Specialpedagogik” (7,5 hp) har ett FSR dessutom kompletterats, så att studenten ska kunna resonera om och diskutera specialpedagogiska insatser ”i relation till vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet”.

Mål 3: visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet.

UKÄ:s bedömning och identifierade behov av åtgärder

Examensmålet uppfylls inte då 9 av 13 granskade självständiga arbeten (SA) på avancerad nivå (AN) bedömts med ifrågasatt kvalitet i relation till detta examensmål. Bristerna rör avsaknad av kritisk diskussion, brist på självständighet i utformningen av texten samt att studiens resultat redovisas på ett normativt sätt. Bedömargruppen har även riktat kritik mot progressionen i utbildningen med hänvisning till att studenterna som intervjuats upplevde att progressionen inom matematikämnet visserligen var tydlig, men att det fanns brister i progressionen i flera andra ämnen samt i UVK. Bristerna handlade bland annat om att innehåll återkom i flera kurser kurser, att undervisande lärare ofta var dåligt insatta i vad som behandlats under andra kurser och i vissa fall även på vilket program studenterna läste. Bedömargruppen har i sitt yttrande rekommenderat att lärosätet, med ”anledning av dessa kritiska synpunkter från studenterna”, ”balanserar ambitionen, som betonar studenternas eget ansvar, mot studenternas behov av stöd och aktivt deltagande från lärarnas sida.”

Lärosätets analys

Lärosätet har genomfört en särskild granskning av SA på AN med avseende på examensmål 3 i syfte att på ett mer detaljerat plan identifiera brister kopplade till UKÄs bedömning. Granskningen visar att många av arbetena inte ger ett tydligt bidrag till kunskapsområdet (svenskämnetts eller matematikämnetts didaktik) eller till yrkesverksamheten (svensk- och matematikundervisning), saknar kritisk reflektion över studiens resultat i förhållande till tidigare forskning, samt att resultaten ofta presenteras på ett normativt sätt och att diskussionen ofta utgör en upprepning av inledning och

resultat. Lärosätet har utifrån detta gjort bedömningen att undervisning och examination relaterat till examensmål 3 behöver ske mer explicit och med en tydligare progression genom hela programmet. Vad gäller progressionen i programmet har lärosätet tidigare genomfört en omfattande utredning av UVK i alla lärarutbildningar som resulterade i en omstrukturering av de hittillsvarande mindre UVK-kurserna, som saknat tydlig progression, till tre större, sammanhängande kurser med övergripande teman, vilket redovisas närmare nedan.

Av lärosätet beslutade åtgärder

Som framgår ovan under examensmål 1 har lärosätet fastställt reviderade gemensamma kursplaner samt gemensamma betygskriterier (bil. 5–10) som gäller för alla studenter som skriver SA på AN inom programmet från och med 2020. Från och med vt 2020 examineras kunskaper relaterat till examensmål 3 explicit genom ett FSR som innebär att studenten ska kunna ”kritiskt granska ämnesdidaktisk forskning” (se bil. 5 och även examensmål 1 ovan). Detta FSR är nytt och innebär krav på fördjupade kunskaper, då den tidigare formuleringen endast uttryckte att studenterna skulle kunna ”identifiera och formulera en ämnesdidaktisk problemställning med relevans för undervisning i språk i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3, med stöd i relevant litteratur”. Den första delen av detta FSR har bibehållits som FSR 2, medan bisatsen ”med stöd i relevant litteratur” tagits bort och ersatts av FSR 1. Betygskriteriet för FSR 1 kräver att studenten, för att uppnå lägst betyget E, måste ha genomfört ”en kritisk granskning av den presenterade [ämnesdidaktiska] forskningen”. Förändringen innebär således en stärkt betoning av kritisk granskning av professionsrelevant forskning. Betoningen av kritisk granskning av forskning stärks ytterligare av FSR 5 som också är nytt och som innebär att studenten efter avslutad kurs ska kunna ”kritiskt diskutera och reflektera över studien och dess resultat i förhållande till yrkesområdet och relevant forskning inom det ämnesdidaktiska fältet”. Betygskriteriet för E för detta FSR betonar att studenten måste relatera till den granskning av tidigare forskning som presenterats tidigare i uppsatsen, samt att studiens relevans för professionen måste diskuteras.

Därutöver har de nya kursplanerna i svenska (se examensmål 1, bil. 1–3) samt den nya kursplanen för kursen UVK 3 (22,5 hp) (se examensmål 2, bil. 16) också utformats för att stärka undervisning och examination relaterat till examensmål 3. Inom svenskämnet har forskningsanknytningen stärkts i kursen Svenska II (bil. 2) genom två FSR som uttrycker att studenten ska ha förmåga att ”analysera och granska text och bild i barnlitteratur från olika tider med hjälp av litteraturvetenskapliga begrepp” samt att ”utifrån ämnesdidaktisk forskning diskutera multimodalitet och digitalisering i relation till sakprosa”. Kursen Svenska III (7,5 hp) (bil. 3) som ligger på avancerad nivå under termin 7 i programmet, har tre relevanta FSR för detta examensmål: Studenten ska efter avslutad kurs kunna (i) ”analysera och kritiskt granska språk-, läs- och skrivundervisning i svenska i F-3 utifrån ämnesdidaktiska teorier, undervisningsmetoder och -modeller, med utgångspunkt i elevers varierande språkbakgrund och andra språkliga förutsättningar”, (ii) ”diskutera och kritiskt granska forskningsmetoder och teorier som är relevanta för ämnesdidaktiska studier i svenska i F-3” samt (iii) ”utifrån en eller flera relevanta forskningsmetoder genomföra en mindre studie om ett utvalt tema i svenska i F-3”. Dessa FSR skärper kraven på forskningsanknytning och kritisk granskning. Det sistnämnda FSR, som nås genom att studenten ska genomföra en mindre studie utifrån en eller flera relevanta forskningsmetoder, är nytt och saknar motsvarighet i tidigare kurs(plan)er i svenska inom F-3.

Som redovisats under examensmålen ovan har också den nya kursen UVK 3 (22,5 hp) (bil. 16) ett FSR som innehåller explicit krav på studentens förmåga att "självständigt och kritiskt diskutera relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för lärarprofessionen" (FSR 3), vilket också utgör en grund för säkerställande av examensmål 3.

Vad gäller progressionen i utbildningen har lärosätet redan tidigare skapat en ny studiegång för alla studenter som antogs till programmet från och med ht 2017, som enligt studentrepresentanter i programrådet innebär en förstärkning av progressionen och ett tydliggörande av en röd tråd i utbildningen och som därmed åtgärdar den kritik som studenter framförde vid utvärderingstillfället. Dessa studenter hade läst mer än hälften av programmet vid denna tidpunkt och därmed följt en tidigare studiegång. I den nya studiegången utgörs UVK av tre större kurser med övergripande teman: "Skolan i samhället" (15 hp) (bil. 14) i början av utbildningen, "Eleven i skolan" (22,5 hp) (bil. 15) i mitten av utbildningen samt "Undervisning och utveckling" (22,5 hp) (bil. 16) i slutet av utbildningen. I samband med detta infördes även en helt ny programstruktur för Grundlära-programmet F-3. Progressionen och den röda tråden i matematikämnets uppdelning i tre kurser, som studenterna var nöjda med, bibehölls i den nya studiegången från och med ht 2017. Som framgår under examensmål 1 ovan har nu även svenskkurserna utformats på samma sätt med en genomtänkt progression och tre sammanhållna kurser i programmet. Den sista och avslutande svenskkursen ges nu på AN, medan de två första på GN, vilket bidrar till en ökad progression och större kunskapsdjup och forskningsanknytning i kursen Svenska III (7,5 hp) (bil. 3.) Lärosätet bedömer att förändringarna i studiegången, den nya strukturen med sammanhållna UVK-kurser med en inbördes progression samt utformningen av de nya svenskkurserna tydliggör den röda tråden och progressionen i programmet och därmed ger studenterna det stöd som efterfrågas av UKÄ.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Studentperspektiv innehåller följande bedömningsgrund:

Studentperspektiv: Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till bedömningsgrunden eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan innehåller följande bedömningsgrund:

Arbetsliv och samverkan: Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.